

Op 6 januari jl. stelde de GL-fractie enkele technische vragen over Bijstandsfraude naar aanleiding van de commotie die is ontstaan nadat een vrouw met een bijstandsuitkering in de gemeente Wijdemeren ruim 7.000 euro moet terug betalen wegens het ontvangen van boodschappen. Deze mail voorziet in de beantwoording.

Vraag 1 – Hoe wordt hier door de gemeente West Betuwe mee omgegaan aangezien elke gemeente zelf verantwoordelijk is voor het uitvoeren van dit onderdeel van de participatie wet?

De uitvoering van de participatiewet is belegd bij de Gemeenschappelijke Regeling Werkzaam Rivierenland. Werkzaam Rivierenland heeft als doelstellingen: uitstroom naar werk bevorderen en bijdragen aan maatschappelijke participatie. Werkzaam Rivierenland heeft daarbij ook aandacht voor armoede en schuldenproblematiek als factoren die uitstroom en participatie kunnen belemmeren. Wanneer familie, vrienden of maatschappelijke instellingen een bijdrage willen leveren door de inwoner een bepaald bedrag te schenken voor een doel dat bijdraagt aan de uitstroom naar werk of maatschappelijke participatie, dan willen wij dat niet belemmeren.

Daarom heeft Werkzaam Rivierenland ervoor gekozen om bovenop de algemene vrijlating van giften tot een maximum van eenmaal de toepasselijke bijstandsnorm per 12 maanden, voor bepaalde bestemmingen onder bepaalde voorwaarden een ruimer vrijlatingsbeleid te hanteren.

Bij het opstellen van deze beleidsregels heeft Werkzaam Rivierenland er rekening mee gehouden dat de besluiten die volgen uit deze regels recht doen aan de kernwaarden die Werkzaam Rivierenland heeft neergelegd in het meerjarenbeleidsplan. Werkzaam Rivierenland heeft een ruimhartig beleid opgesteld dat oog heeft voor de positie van de inwoner in de bijstand, maar ook aansluit bij de uitgangspunten van de Participatiewet. Deze beleidsregels proberen te voorkomen dat bijstandsgerechtigden onder het bestaansminimum komen.

Welke beleidsvrijheid is er?

Artikel 31 lid 2 onder m Participatiewet bepaalt dat giften niet tot de middelen van belanghebbende worden gerekend, voor zover deze naar het oordeel van het college uit een oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn. Werkzaam Rivierenland heeft de mogelijkheid in beleidsregels vast te leggen in welke gevallen giften uit een oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn, zodat ze kunnen worden vrijgelaten.

Bij de bepaling van de hoogte van de vrijlating dient de bestemming en de hoogte van de gift een rol te spelen. De wet maakt geen onderscheid tussen giften van instellingen en giften van personen. De vrijlating kan gezien het minimumbehoefte karakter van de bijstand niet onbeperkt zijn. Wat betreft de hoogte van de gift geldt dat het in de rede ligt om de gift in aanmerking te nemen voor zover cumulatie daarvan met de bijstand leidt tot een bestedingsniveau dat niet verenigbaar is met hetgeen op bijstandsniveau gebruikelijk is.

Hoe heeft Werkzaam Rivierenland die beleidsvrijheid ingevuld?

In artikel 31, tweede lid, aanhef en onder m, van de Participatiewet is bepaald dat giften niet tot de in aanmerking te nemen middelen worden gerekend, voor zover zij naar het oordeel van Werkzaam Rivierenland uit een oogpunt van bijstandsverlening verantwoord zijn.

In deze gepubliceerde beleidsregels wordt invulling gegeven aan dit begrip: 'uit oogpunt van bijstandsverlening verantwoord'. Een gift die uit oogpunt van bijstandsverlening verantwoord is, wordt vrijgelaten en dus niet als middel in aanmerking genomen.

Deze beleidsregels kunt u hier terugvinden:

<http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/actueel/Werkzaam%20Rivierenland/CVDR625714.html>

In de beleidsregels hebben we een onderscheid gemaakt in 3 vormen van giften:

1. Giften voor algemeen noodzakelijke kosten van bestaan
2. Giften die vrij te besteden zijn
3. Giften met een specifieke bestemming

Algemene noodzakelijke kosten van bestaan en vrij te besteden bedragen

Voor giften voor algemeen noodzakelijke kosten van bestaan en giften die vrij te besteden zijn heeft Werkzaam Rivierenland ervoor gekozen om deze vrij te laten tot eenmaal het bedrag dat de inwoner aan bijstand ontvangt (alleenstaande norm, gehuwde norm etc.). Deze vrijlating geldt voor 12 opeenvolgende maanden, ongeacht hoe vaak de gift in die periode wordt gegeven. Als de gift hoger is dan het vrij te laten bedrag, wordt het meerdere gekort op de bijstand in de maand dat de gift door de inwoner wordt ontvangen.

Voorbeeld

Mevrouw Janssen is een alleenstaande moeder en woont samen met haar 2 kinderen van 4 en 6 jaar oud. Mevrouw Janssen ontvangt een bijstandsuitkering voor een alleenstaande ouder van €1021,67 per maand. Sinds 1 januari 2021 ontvangt mevrouw €50,- per maand van haar moeder om extra boodschappen van te doen. In totaal ontvangt mevrouw Janssen €600,- (12 x €50,-) van haar moeder voor extra boodschappen. Mevrouw heeft dit netjes doorgegeven aan Werkzaam Rivierenland.

Op grond van de beleidsregels van Werkzaam Rivierenland mag mevrouw jaarlijks €1021,67 aan giften voor algemene noodzakelijke kosten van bestaan (zoals boodschappen) ontvangen, zonder dat dit gekort wordt op haar uitkering.

Het bedrag dat mevrouw in 2021 ontvangt voor de extra boodschappen is lager dan het bedrag dat jaarlijks vrijgelaten wordt (€1021,67 - €600 = €421,67). Het geld voor de boodschappen wordt daarom niet gekort op haar uitkering.

Wat van belang is om te benoemen is dat elke situatie afhankelijk is van de feiten en omstandigheden die zich in dat individuele geval voordoen. Dit maakt dat elke situatie anders is en daarom een andere uitkomst kan hebben. Om die reden kunnen er geen rechten aan dit voorbeeld worden ontleend.

Vraag 2 – Is er een overzicht hoe vaak er bijstand is teruggevorderd sinds de invoering van de participatie wet, per incident en voor welke overtredingen de bijstand moest worden terug betaald?

Dit overzicht is er niet, maar Werkzaam onderzoekt momenteel wel in hoeverre aanpassing van bovenstaande werkwijze noodzakelijk is.

Vraag 3 – Worden mensen die in de bijstand zitten goed geïnformeerd over wat wel en wat niet mag?

De doelgroep van Werkzaam Rivierenland bestaat grotendeels uit mensen die tot een kwetsbare groep in de samenleving behoren. Daarbij is uit evaluaties en wetenschappelijk onderzoek gebleken dat het denk- en doenvermogen van mensen negatief beïnvloed wordt in stresssituaties, hiermee wordt rekening gehouden bij de uitvoering van de Participatiewet door Werkzaam Rivierenland.

Ook is bekend dat veel burgers die informatie of wijzigingen niet doorgeven, niet bewust fraude plegen. Hiermee houdt Werkzaam Rivierenland rekening. Werkzaam Rivierenland bevordert de spontane naleving van de uitkeringsregels door middel van doorlopende voorlichting op maat, afgestemd op de doelgroep. We geven informatie én leggen uit. Dit blijven wij herhalen gedurende de looptijd van de uitkering. Hiermee voorkomen we voor een aanzienlijk deel onterechte uitkeringsverstrekking als gevolg van het

niet doorgeven van wijzigingen. Werkzaam Rivierenland houdt rekening met de effecten van besluiten op de inwoner.

Als Werkzaam Rivierenland bepaalde stortingen ziet bij hercontroles die iedere drie jaar plaatsvinden wordt altijd eerst de inwoner schriftelijk geïnformeerd. Daarbij wordt aangegeven dat de stortingen die zichtbaar zijn op de rekening van de inwoner mogelijk gevolgen hebben voor de bijstandsverlening. Als dan toch uit onderzoek blijkt dat er sprake is van een situatie waarin informatie niet is doorgegeven door de inwoner, dan zal Werkzaam Rivierenland bij de besluitvorming rekening houden met de gehele situatie van de inwoner.